

Predmet: Lovas (Ljuban Devetak i dr.)

Broj predmeta: K-Po2 22/10

Glavni pretres 13.06.2011.

Izveštaj: Nataša Kandić i Marina Kljaić, punomoćnice oštećenih

Ispitivanje svedoka Tomislava Savatića

Svedok je kao pripadnik TO Valjevo iz Čakovaca došao u Lovas. Bilo je govora da se sutra ide u neku akciju. Ujutru ih je optuženi Darko Perić postrojio ispred škole u kojoj su bili smešteni, odakle su otišli do Zadruge. Iz Zadruge su izvedeni civili, i formirana je kolona. Na čelu kolone su išli svedoku nepoznati uniformisani ljudi, za koje misli da su *Jovićevci*, iza njih civili, a na začelju pripadnici TO Valjevo. Neposredno nakon polaska kolone ubijen je jedan civil. Dolaskom do polja čuo je pucanj i zalegao, pa nije video šta se dešavalo.

Pitanja branilaca

Po dolasku u Lovas, čuo je od vojske da je bilo nekog komešanja između Radovana Vlajkovića i Darka Perića. Kada su sutradan došli pred Zadrugu video je ljude u raznim uniformama. Bilo je prskanih uniformi - maskirnih, ali ne kao njihove. Pred Zadrugom je komandovao nepoznati čovek.

Pitanja zamenika tužioca

Svedok je od vojnika čuo da je Vlajković odbio naređenje Darka Perića. Ujutru su im komandiri vodova rekli da treba da izađu ispred škole u kojoj su bili smešteni. Postrojio ih je Darko Perić i krenuli su prema Zadruzi. Niko im nije objasnio gde idu i šta treba da rade, niti ko će im komandovati.

Pitanja predsednika i članova veća

Dok se kolona kretala od Zadruge prema polju, njihova četa je bila na začelju. Kraj kolone su išli njihovi komandiri. Ne može da objasni zašto je krenuo kada se nije znalo ko komanduje, gde se i zašto ide. Nikada se nije raspitivao ko ih je poveo u akciju u kojoj su ubijeni civili.

Pitanja optuženih

U koloni sa njima kretalo se oko trideset *Jovićevaca*, dok je vojnika bilo između 50 i 60, odnosno krenuli su po vodovima.

Pitanja punomoćnika oštećenih

U momentu kada su iz zadruge izvedeni civili, video je da su bili mučeni i da ih je bilo mnogo mučenih.

Ispitivanje svedoka Zorana Jovanovića

Kao pripadnik TO Valjevo došao je u Lovas. Sutradan su postrojani i optuženi Darko Perić im je rekao da idu u neke vinograde, u pretres terena, jer navodno odatle snajperisti pucaju po selu. Zbog toga je nastala pometnja među vojnicima, hteli se malo detaljnije da znaju gde se to ide, ali su posle kraćeg ubeđivanja pošli do zadruge. Tamo su zatekli dobrovoljce pripadnike *Dušana Silnog* koji su izveli zarobljene civile. Prišao im je jedan visok ćelav čovek koji je rekao da će vojska krenuti za njima. Kada su došli do deteline, pripadnici *Dušana Silnog* postavili su ispred

sebe civile koji su kao streljački stroj krenuli po detelini. Pokretali su noge kao da kose detelinu. Posle tridesetak metara takvog kretanja, jedan civil je javio da je naišao na minu. Data mu je instrukcija kako da izvadi minu i da je donese na put, što je i učinio. Vratio se u stroj i nastavili su dalje da se kreću po detelini, pa se onda javilo više njih da su naišli na mine. Jedan civil se bacio na minu i tada je došlo do eksplozije i pucnjave.

Pitanja branilaca

Raspored u koloni napravio je onaj visoki krupni čovek, i on je išao, zajedno sa dobrovoljcima, na čelu kolone. Optuženog Vlajkovića je video pred Zadrugom, ali on nije komandovao ni u jednom trenutku. U detelinu su ušli civili, iza njih neki iz *Dušana Silnog* a iza njih neki iz valjevske čete, njih nekoliko. Video je da je bilo ranjenih, nije u mogućnosti da navede broj. Za minsko polje saznao je tek kada je čuo civila koji je rekao da je naišao na minu. Nakon događaja na minskom polju napustili su Lovas. Čuo je da su tada komandiri Vlajković i Josipović bili uhapšeni, ali su se vratili pred polazak iz Lovasa. Na civile na minskom polju su pucali iz *Dušana Silnog*. To nisu mogli uraditi vojnici, jer bi u tom slučaju pucali u dobrovoljce koji su se nalazili ispred njih.

Pitanja optuženih

Krupni čovek koji je izdavao naređenja komandovao je svima. Svedok je slušao njegove komande jer se bojao za svoj život.

Pitanja zamenika tužioca

Kada su postrojeni ispred škole, u stroju su bili komandir čete i komandiri sva tri voda. Nakon što im se optuženi Darko Perić obratio, nastalo je komešanje zbog akcije u koju su trebali da krenu. Vojnici su hteli da znaju gde se ide, šta će se raditi, kada se vraćaju, ali je Perić rekao da zadatak mora da se izvrši. Do Zadruge je zajedno sa njima otišao i Perić, ušao je u Zadrugu i nakon toga ga svedok nije video. Iz Zadruge je povedeno oko tridesetak zarobljenika. Na putu do deteline čuo je da neko ispred puca, a onda je video u kanalu pored puta ubijenog civila. Instrukcije vezane za vađenje mina civilima je davao neki momak sa naočarima iz paravojne formacije. Dok je trajalo razminiranje naišlo je vojno vozilo, i kapetanu koji je pitao šta se desilo rečeno je da su naišli na minsko polje. Na to je kapetan opsovao i rekao da su oni to postavili.

Pitanja predsednika i članova veća

Ne seća se da li su im Darko Perić ili Radovan Vlajković rekli da će neko drugi da komanduje. Nema objašnjenja zašto su krenuli sa kolonom kada im to nije naredio ni komandir čete, ni komandant odreda ni komandant voda. Nije kasnije pitao svoje pretpostavljene o toj akciji.

Pitanja punomoćnika oštećenih

Na zarobljenicima koji su izvođeni iz Zadruge videli su se tragovi zlostavljanja, bilo je modrih i krvavih.

Ispitivanje svedoka Stanka Paramentića

Pitanja branilaca

Bio je u protivdiverzantskoj četi – trećem vodu TO Valjevo, koja je iz Čakovaca došla u Lovas. Neposredni starešina mu je bio Stojković. Po dolasku u Lovas, uveče je optuženi Darko Perić

okupio jedinicu i rekao da ujutru treba da se ide na specijalni zadatak u neki vinograd, te da jedinicu neće voditi on, nego neko od meštana. Zbog toga je bilo protesta, ali im je rekao da ima drugi zadatak. Ujutru su se okupili ispred škole u kojoj su spavali i krenuli do Zadruge. Sa nekolicinom vojnika ušao je u Zadrugu. Video je civile za koje je pretpostavio da su Hrvati i neku vojsku, koja nije bila njihova, jer su imali različite uniforme. Jedan od njih je komandovao da se krene. Kretali su se tako što su bili sa strana, a civili u sredini. Prešli su 500 do 600 metara putem kada je neko komandovao da se skrene dole u detelinu. Video je da kolona ulazi u detelinu, i tada je došlo do eksplozije i pucnjave. Pucali su oni napred što su ušli u detelinu i došli do mina. Optuženog Vlajkovića je video pred Zadrugom i u koloni, ali nije čuo da on išta komanduje. Tek kada je čuo eksploziju shvatio je da je teren miniran, jer mine niko ranije nije pominjao. U koloni je bilo manje od 100 pripadnika njegove čete, civila između 40 i 60, i oko 30 naoružanih ljudi koji nisu pripadali njegovoj četi. Video je ljude ranjene usled eksplozije mina, što opisuje rečima *video sam masakr*. Primetio je da neki od ljudi koji su bili u Zadruzi nose oko ruke bele trake. Nije mu poznato da su civile u Zadruzi čuvali pripadnici njegove jedinice. Nije čuo da je tog dana Radisav Josipović bilo kome komandovao.

Pitanja zamenika tužioca

U Zadruzi je video zarobljene civile - neki su stajali, neki ležali, bilo je prebijenih, svakakvih. Neke od njih su i tukli ljudi koji su se ponašali kao divlji. Za njih su pominjali da su pripadali *Dušanu Silnom*. Neko je naredio da se krene iz Zadruge, nije mu poznato o kome se radilo, pominjali su nekog Jocu. Dok se kolona kretala, jedan od civila je tražio komandira. Prišao mu je neki mali, puniji ćelavi čovek sa automatom i ubio ga. U minsko polje su ušli u istom rasporedu u kojem su se kretali i putem. Posle eksplozije došlo je do pucnjave dole u detelini. Kasnije je video mršavog momka u civilu po čijim instrukcijama je vršeno razminiranje. To su radili nepovređeni civili.

Pitanja predsednika veća

Nije mu poznato da je iko odbio naređenje. Čuo je u Zadruzi da priču da će civili ići kao zaštita jer postoji opasnost da snajperisti gađaju vojsku. Pri polasku kolone njima neposredno niko nije komandovao, ali su ništa ne pitajući krenuli za ostalima.

Prilikom prepoznavanja svjedok pokazuje na optuženog Sašu Stojanovića i navodi da je on momak koji je davao uputstva za razminiranje.